

ارائه مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور

نورالدین کاظمی

دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

مجتبی معظمی (مسئول مکاتبات)

استادیار گروه مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

m_moazzamiii@yahoo.com

اسماعیل کاوسی

استاد گروه مدیریت و برنامه ریزی امور فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

نازنین بنی اسدی

استادیار گروه مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

چکیده

پژوهش حاضر به طراحی و ارائه مدل کیفی شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور پرداخته است. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، تلفیقی از نوع روش‌های کیفی و کمی است در مرحله اول از روش کیفی تحلیل محتوا (قیاسی) جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است، جامعه آماری در این مرحله حدوداً ۸۰ منبع در حوزه شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه و با استفاده از تکنیک دلفی بود در این تحقیق تعداد ۲۸ نفر از خبرگان و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های تهران (تمام وقت و حق‌التدریس) در رشته‌های مدیریت آموزشی و آموزش عالی به‌عنوان نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری هدف‌دار از نوع گلوله برفی جهت تعیین روایی مرحله کیفی در نظر گرفته شدند در مرحله دوم تحقیق، جامعه آماری اعضای هیئت علمی رشته‌های مدیریت آموزشی و آموزش عالی و دانش‌آموختگان دانشگاه علمی کاربردی کشور می‌باشند که حدوداً ۳۴۰۰ نفر می‌باشند حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد شد و پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آماری داده‌های پژوهش در دو سطح توصیفی با استفاده از شاخص‌های آماری (نظیر فراوانی، درصد و میانگین) و سطح استنباطی تحلیل عاملی تأییدی، با استفاده از Spss 22 و Lisrel 8 54 و Excel صورت گرفت معناداری ضرایب و پارامترهای به‌دست‌آمده ابعاد شایستگی‌های دانش تخصصی، شایستگی‌های تدریس، شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای، شایستگی‌های مهارت‌های حرفه‌ای، شایستگی‌های نگرش حرفه‌ای، شایستگی‌های اجتماعی، شایستگی‌های فرهنگی، شایستگی‌های دانش سازمانی و شایستگی‌های ارتباطی نشان داد که تمامی ضرایب به‌دست‌آمده، معنادار می‌باشند

واژگان کلیدی: شایستگی‌های حرفه‌ای، شایستگی‌های وظیفه‌ای، شایستگی‌های فرا وظیفه‌ای، دانشگاه علمی کاربردی

مقدمه

اینکه یک‌عمر به دنبال شغل بگردند، خودشان تولیدکننده شغل باشند؛ و در صورت استخدام بالاترین بهره‌وری را داشته باشند لازمه‌ی این امر داشتن اساتیدی با شایستگی حرفه‌ای مناسب برای تربیت نسل‌های آتی است لذا ضمن این‌که اساتید باید دانش و آگاهی علمی را به دانشجویان انتقال دهند، درعین‌حال رشد فرهنگی و اجتماعی و مسئولیت‌پذیری برای ایجاد توانایی شغلی در دانشجویان و ارتقاء خواسته‌های آموزشی و توانایی‌های علمی با خلاقیت و نوآوری در کنار مسئولیت‌های اجتماعی و فرهنگی و در نظر گرفتن منافع اجتماعی مردم، از جمله ملزومات حرفه‌ای اساتید می‌باشند بدین لحاظ می‌توان گفت که اساتید دروازه‌ی ورود دانشجویان به دستاوردهای علمی، شغلی، اخلاقی و اجتماعی می‌باشند (خیمنز، مورولون و ایگل‌سیاس، همان)

بررسی مطالعات مختلف بیانگر تأکید بر مفهومی فراتر از انتقال صرف دانش و آگاهی از استاد به دانشجو است چراکه بدیهی‌ترین انتظار از دانش‌آموختگان دانشگاهی، احراز شغل مناسب و پاسخگویی به نیازهای بازار کار است به‌ویژه در دنیای متحول امروزی که به‌طور مرتب شاهد پیدایش شغل‌های جدید یا تغییر در محتوای شغل‌های موجود هستیم این شرایط تعریف جدیدی از نیروهای کار را ایجاد می‌کند که امروزه از آن به وجود شایستگی حرفه‌ای در افراد جویای کار نام برده می‌شود این شایستگی حرفه‌ای خود شامل دو قابلیت زیر است:

الف: شایستگی وظیفه‌ای که در آن ما به دنبال ایجاد شایستگی مهارت فنی هستیم
ب: شایستگی فرا وظیفه‌ای که خود شامل شایستگی ارتباطات، شایستگی روش‌ها و شایستگی اجتماعی است (دویزبرگ، ۲۰۰۱)

از این رو نوع تقاضا برای آموزش، بیشتر باهدف کسب شایستگی احراز شغل صورت می‌گیرد کمسیون اشتغال و مهارت انگلستان (۲۰۱۴)، برای سال ۲۰۳۰ میلادی، سیزده روند پرنفوذ و تأثیرگذار در مشاغل و مهارت‌ها را ترسیم

نقش و سهم نیروی انسانی در برنامه‌های توسعه جوامع از هر عامل دیگری تعیین‌کننده‌تر بوده و سایر عوامل به‌نوعی تحت تأثیر قابلیت‌های نیروی انسانی موجود قرار می‌گیرند بر همین اساس، ویژگی‌های جامعه مدّ نظر در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران، از جمله، رسیدن به اشتغال کامل، با تکیه بر سهم برتر منابع انسانی، تعریف‌شده است در این راستا نظام آموزش عالی با بروندها و پیامدهای خود عملاً در راه توسعه کشور گام برمی‌دارد طوری که برخی از نویسندگان نشان می‌دهند که بین آموزش و حوزه اشتغال وابستگی متقابل وجود دارد (خیمنز، مورولون و ایگل‌سیاس، ۲۰۱۲) لذا بالا بردن سطح مهارت‌های افراد و تربیت و تأمین نیروی انسانی متخصص موردنیاز کشور رسالت اصلی نظام آموزش عالی بوده و این رسالت یکی از اهداف کمی و کیفی آموزش عالی را تشکیل می‌دهد باین‌وجود بر اساس بررسی مرکز آمار ایران، در حالی که حدود ۸/۲ درصد بی‌سوادها بیکارند، اما متوسط نرخ بیکاری دانش‌آموختگان ۱۵/۶ درصد، یعنی بیشتر از متوسط نرخ بیکاری جامعه اعلام‌شده و مسئولان این مرکز گفته‌اند حدود ۷۶ درصد بیکاران با مدارک دانشگاهی، مهارتی در رشته تحصیلی خود ندارند بر همین اساس رشد روزافزون نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان در مقاطع مختلف تحصیلی اعم از کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، در کنار نبود بینش و انگیزه مثبت، همچنین ابهام در چشم‌انداز شغلی نسبت به آینده، باعث بروز مشکلات فراوان خانوادگی و اجتماعی برای قشر عظیمی از جمعیت کشورمان شده است به نظر می‌رسد بخشی از رسالت و مسئولیت توجیه این جوانان برای آینده‌ی شغلی، ایجاد انگیزه و هدایت این نیروی انسانی تحصیل‌کرده به سمت فعالیت‌های گروهی و آماده‌سازی آن‌ها برای مواجهه با مشکلات آتی زندگی، بر عهده‌ی اساتید آگاه و توجیه به امور باشد طوری که جوانان با کسب شایستگی لازم بجای

وظیفه‌ای و فرا وظیفه‌ای باشند علی‌رغم اینکه برخی از این ویژگی‌ها به نوعی در مطالعات مختلف از جمله، محمدی (۱۳۹۰)، مفلح السرحید (۲۰۱۲)، روبرتز و دیر (۲۰۰۷)، اوکتوی و کوکسال (۲۰۰۳)، باجن ۴ و دیگران (۱۹۹۹)، برلینر (۱۹۹۴) و سایر محققان و اندیشمندان مورد توجه و تأکید قرار گرفته است اما در عین حال تنوع و پراکندگی معیارهای ارائه شده، توجه بیشتر به ویژگی‌های وظیفه‌ای و تخصصی، عدم توجه به تمامی ابعاد شایستگی‌های فرا وظیفه‌ای در تحقیقات قبلی و نیز تأثیر شرایط زمانی، اجتماعی و فرهنگی جوامع مورد مطالعه، ضروری است مسئله اصلی این تحقیق با توجه به ویژگی‌های فرهنگی، بومی، اقتصادی و اجتماعی جامعه‌ی مورد مطالعه، این است که عوامل مرتبط در شایستگی حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی چه مواردی هستند؟ چه اولویت‌هایی نسبت به هم دارند؟ وضعیت مدرسان دانشگاه علمی کاربردی از نظر دارا بودن برگ خریدهای شایستگی حرفه‌ای چگونه است؟

در همین راستا پژوهش حاضر در پی آن است تا مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی در کشور را ارائه نماید

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

واقعیت‌های کسب و کار در عصر جدید، علاوه بر داشتن دانش فنی و تخصصی، به ویژگی‌هایی چون اخلاقیات کار، مهارت‌های ارتباطی، فرهنگ کارآفرینی، جامعه‌پذیری، توسعه ارزش‌های انسانی، تعامل بین فردی، کارگروهی و تیمی، برنامه‌ریزی برای کسب و کار، تسلط بر تکنیک‌های تصمیم‌گیری، خلاقیت در حل مسائل کاری، قدرت شناخت از وضعیت بازار و نیازهای آن نیز تأکید دارد؛ که در مجموع از این قابلیت‌ها به شایستگی حرفه‌ای تعبیر می‌شود در این دوره شرط لازم برای احراز شغل جوانان و

نموده و در توصیف بخش آموزش، از جمله به «افزایش تقاضا برای آموزش مبتنی بر کار» تأکید می‌کند؛ که نشانگر اهمیت آموزش‌هایی است که با ایجاد شایستگی حرفه‌ای منجر به کار می‌شوند ایجاد این شایستگی، وظیفه اصلی سیستم‌های آموزشی و بخصوص دانشگاهی است در عین حال، واقعیت کار و مشاغل امروزی بیانگر اهمیت شایستگی فرا وظیفه‌ای است در حالی که ایجاد این قابلیت‌ها با توجه به ماهیت آن‌ها امری بسیار حساس و پیچیده است؛ بنابراین الگویی از نظام آموزشی در جوامع متحول و پویای امروزی، کارا و موفق خواهد بود که به نحو مطلوب شایستگی حرفه‌ای را در فراگیران ایجاد نموده و در آن علاوه بر مهارت‌های فنی و تخصصی فارغ‌التحصیلان، به ویژگی‌هایی چون اخلاقیات کار، مهارت‌های مربوط به فناوری و کارآفرینی و نیز توسعه ارزش‌ها و معیارهای انسانی تأکید شده باشد به طوری که قابلیت‌هایی همچون تعامل بین فردی، کارگروهی و تیمی، برنامه‌ریزی برای کسب و کار، خلاقیت در حل مسائل کاری، کارآفرینی و قدرت شناخت از وضعیت بازار و نیازهای آن، در فارغ‌التحصیلان تقویت گردد ایجاد این قابلیت‌ها در دانش‌آموختگان میسر نخواهد بود مگر اینکه دانشگاه‌ها در کنار توجه به سایر عوامل مؤثر، از اساتید توانمند و شایسته‌ای برخوردار باشند از نظر ترن هولم و جنسن (۲۰۰۴) آموزش‌های دانشگاهی ایجاب می‌کند که اساتید دانشجویان خود را در حوزه‌های دانشگاهی، اجتماعی، شغلی و رفتاری آموزش دهند از دیدگاه آن‌ها، اساتید باید این توانایی را در دانشجویان به وجود بیاورند چراکه دانشجوی، مشتری نیست و روابط استاد-دانشجو، روابط بر اساس خدمت مشتری مدارانه نبوده، بلکه این مسئله امری تربیتی است اساتید دانشگاه برای انجام این رسالت، یعنی تربیت دانش‌آموختگان دارای شایستگی حرفه‌ای، باید خود دارای شایستگی حرفه‌ای بوده و توانمند در مهارت‌های

فارغ‌التحصیلان، از پتانسیل‌های خود برای حضور در بازار کار جهانی بهره‌مند باشند امید است تا یافته‌های طرح حاضر مسئولین و برنامه‌ریزان امر را در راستای اهداف متعالی آموزش عالی یاری رساند

از منظر نظریه سرمایه انسانی، آموزش عمومی موجد سرمایه عمومی است و آموزش حرفه‌ای موجد سرمایه اختصاصی است، مزیت سرمایه دوم این است که به اتکای مهارت‌های کسب‌شده دارندگان آن را برای به دست آوردن جایگاه‌های شغلی بیشتر آماده می‌سازد و همین بیش‌باعت گردیده است که در بیشتر کشورهای جهان حتی در سیستم‌های تعلیم و تربیت آن‌ها از دیرباز در کنار مقاطع تحصیلی آموزش‌های عمومی، آموزش‌های مهارتی نیز مورد نظر واقع گردند

برخلاف هزینه‌های سنگین دولتی و خصوصی در حوزه آموزش مهارتی رسمی، انتقادهای مهمی به کارکردها و دستاورد این نظام برای تربیت نیروی انسانی حرفه‌ای در اقتصاد کشور وجود دارد در آسیب‌شناسی کلان وضعیت کنونی آموزش، به‌ویژه آموزش رسمی مهارتی در ایران چالش‌هایی وجود دارد که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: جزیره‌ای بودن، وجود سازمان‌های موازی و نبود انسجام و هماهنگی بین آموزش‌های مهارتی در کشور؛ فقدان نظام ملی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و ارزیابی آموزش‌های مهارتی به‌منظور توسعه صلاحیت‌های حرفه‌ای در کشور، عدم سیاست‌گذاری در حوزه جذب مربیان کارآمد و برنامه درسی، عدم تناسب ساختار موجود با مأموریت‌های نظام آموزش مهارتی کشور در آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و دانشگاه علمی کاربردی، گرایش دانش‌آموزان، خانواده‌ها و عرضه‌کنندگان و جامعه به تحصیلات نظری برای موفقیت در مقاطع تحصیلی آموزش عالی، همچنین نامعلوم بودن مسئول اصلی آموزش‌های مهارتی و مرزبندی و تعصب‌های ناصحیح سازمانی بین وزارتخانه‌های دخیل و عدم ترسیم مسیری پیوسته برای ارتقای دانش و مهارت مخاطبین به دلیل نبود ارتباط طولی و عرضی سیاست‌گذاران آموزشی و ضوابط و

به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، داشتن شایستگی حرفه‌ای است مسیر کسب این شایستگی دانشگاه و در رأس آن اساتید هستند؛ و این امر زمانی تحقق خواهد یافت که خود اساتید دارای این شایستگی بوده و راه انتقال آن را به دانشجویان بدانند لذا ارائه یک مدل و استاندارد شایستگی حرفه‌ای برای اساتید دانشگاه از طریق ارزیابی عملکرد فعلی جامعه مورد مطالعه و مهارت‌های مرتبط با شایستگی حرفه‌ای آنان، می‌تواند برای توسعه و بهبود اهداف آموزشی و شغلی دانشجویان و دانش‌آموختگان بسیار مؤثر باشد

افزون بر این وجود طرح اشاره‌شده، سبب ایجاد حساسیت و آگاهی بخشی در بین اساتید دانشگاه نسبت به نقش علمی و تربیتی آن‌ها در ترسیم چشم‌انداز زندگی شغلی و حرفه‌ای دانشجویان در کنار تقویت شایستگی حرفه‌ای اساتید می‌شود

در کنار موارد فوق انجام این تحقیق می‌تواند کمک شایانی به موارد زیر بنماید:

کمک به پرورش شایستگی حرفه‌ای در دانش‌آموختگان
ایجاد تصویر ذهنی واقع‌گرایانه برای دانشجویان جهت ترکیب آموزش‌های فعلی با آینده شغلی خود
کمک به اشتغال مولد و پویا در جامعه
کمک به رفع بیکاری دانش‌آموختگان
هویت بخشی به دانش‌آموختگان

با توجه به حساسیت موضوع و لزوم بهره‌گیری بهینه از هزینه‌های کلان مادی و معنوی که در این بخش صرف می‌شود، با انجام این تحقیق و پژوهش‌های مشابه تکمیلی، می‌شود نقشه‌ی راهی برای تحول در حوزه‌ی آموزش عالی ترسیم نموده و بحران نیروی انسانی تحصیل‌کرده و قشر عظیم فارغ‌التحصیلان آتی را با آگاهی بخشی و ایجاد حساسیت در بین اساتید و تقویت شایستگی شغلی آن‌ها به حداقل رساند؛ و بر این اساس آموزش و تربیت فارغ‌التحصیلان آموزش‌های دانشگاهی متناسب با نیازها و پتانسیل‌های واقعی جامعه مورد توجه قرار گیرد تا ضمن رفع نیازهای بازار کار جامعه، در صورت نیاز و ضرورت،

استانداردهای آموزشی و یادگیری، باعث شده است انتقادهایی به سیاست‌ها و قوانین و مقررات در این نظام وارد شود (عطاریا، ۱۳۹۳)

در کنار موارد فوق انجام این تحقیق می‌تواند کمک شایانی به موارد زیر بنماید:

کمک به پرورش شایستگی حرفه‌ای در دانش‌آموختگان ایجاد تصویر ذهنی واقع‌گرایانه برای دانشجویان جهت ترکیب آموزش‌های فعلی با آینده شغلی خود

کمک به اشتغال مولد و پویا در جامعه

کمک به رفع بیکاری دانش‌آموختگان

هویت بخشی به دانش‌آموختگان

پیشینه تحقیق:

از جمله پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه می‌توان به پژوهشی که یحیی بیات؛ مریم بیات و زهرا سرابی با عنوان «صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمی» انجام داده‌اند اشاره کرد بر اساس نتایج پژوهش صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی در سه حیطه طبقه‌بندی می‌شوند: الف صلاحیت‌های شناختی: منظور از صلاحیت‌های شناختی، مجموعه آگاهی‌ها و مهارت‌های ذهنی است که معلم را در شناخت و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت توانا می‌سازد ب صلاحیت‌های عاطفی: منظور از صلاحیت‌های عاطفی، مجموعه گرایش‌ها و علائق معلم نسبت به مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت است صلاحیت‌های مهارتی: آن بخش از صلاحیت‌هاست که به مهارت‌ها و توانایی‌های علمی معلم در فرایند یادگیری مرتبط می‌شود (بیات؛ بیات و سرابی، ۱۳۹۷) بعلاوه، پژوهشی با عنوان «مقایسه شایستگی و صلاحیت حرفه‌ای نو معلمان دانشگاه فرهنگیان و طرح اصلح در دوره ابتدایی» توسط محمدحسین بهرامی؛ عباس میرشجاعیان و علیرضا حیدرزادگان انجام گرفت، نتایج به‌دست‌آمده نشان دادند میزان کارایی معلمان جذب‌شده از طریق تربیت‌معلم و دانشگاه فرهنگیان در ملاک‌های اثربخشی، شامل روش‌ها و مهارت‌های تدریس، اداره

کلاس درس و هدایت یادگیرندگان (مدیریت کلاس) نسبت به معلمان جذب‌شده از مراکز آموزش عالی و تربیت‌معلم در سطح بالاتری قرار دارند (بهرامی؛ میرشجاعیان و حیدرزادگان، ۱۳۹۷) بعلاوه، پژوهشی باعنوان «طراحی مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدیران در سازمان امور مالیاتی کشور» توسط احسان مرزبان و میررستم اسداله زاده انجام گرفت، بر اساس نتایج پژوهش در پایان، چارچوب شایستگی مدیران سازمان، مشتمل بر ۳۴ شایستگی کلیدی مختلف در سه لایه شایستگی‌های مدیریتی، شایستگی‌های رفتاری و شایستگی‌های تخصصی و هفت گروه شایستگی‌های فردی، بین فردی، ادراکی، سازمانی، مالی، رهبری و اجرایی، طراحی و پیشنهاد شده است همچنین شایستگی‌های دارای اولویت در مسیر توسعه مدیران پایه و مدیران میانی به تفکیک، در چارچوب مدل اصلی شایستگی، تبیین گردیده و برای مقاصد جانشین پروری و نیازسنجی آموزشی در سازمان قابل کاربرد است (مرزبان و اسداله زاده، ۱۳۹۷) مجید محمدیان شمیم و مهدی فلاح نیز پژوهشی با عنوان «طراحی مدل شایستگی مدیران و کارشناسان آموزش (مطالعه موردی یکی از ترجمان‌های دولتی تهران)» انجام داده‌اند نتایج یافته‌های حاصل از مرحله کیفی پژوهش نشان‌دهنده ۴ مقوله کلی و ۵۴ زیر مقوله بود و بر اساس آن پرسشنامه پژوهش طراحی شد درنهایت یافته‌های بخش کمی تحقیق نشان داد که از نظر گروه نمونه کلیه مؤلفه‌های مطرح‌شده درزمینه میزان اهمیت هر یک از زیرمقوله‌های شایستگی مدیران و کارشناسان آموزش اهمیت بالایی دارند (محمدیان شمیم و فلاح، ۱۳۹۶) تقی اسدی و حسین مومنی مهمویی نیز پژوهشی با عنوان «مقایسه کیفیت زندگی جانبازان ورزشکار و غیر ورزشکار استان کردستان» انجام داده‌اند یافته‌های پژوهش نشان داد بین شایستگی‌های حرفه‌ای و کیفیت تدریس مدرسان رابطه‌ی معناداری وجود دارد؛ اما بین شایستگی‌های حرفه‌ای و انطباق برنامه‌ی درسی قصدشده بر اجراشده (به‌جز برخی مؤلفه‌ها) و کیفیت تدریس با انطباق برنامه‌ی درسی قصدشده بر اجراشده‌ی

ذات به هم پیوسته جهانی شدن این حقیقت را آشکار خواهد ساخت که هیچ‌یک از مسائل، پدیده‌ای منفرد تلقی نشده بلکه هر یک در درون مجموعه‌ای متعامل قرار می‌گیرند و لذا تعامل با آن‌ها، نیازمند نگاهی کل نگر و همه‌جانبه با کمک بخش‌های متعدد جامعه است (اشنایدر و گینگ، ترجمه شهین دخت خوارزمی، ۱۳۷۴)

تأثیرات سیاسی جهانی شدن بر موسسات آموزش عالی رویکردهای جهانی قدرت- دانش جدیدی به وجود آورده که ماهیت قدرت و عوامل پدیدآورنده آن‌ها دگرگون ساخته و از این ماهیت دانش و ویژگی‌های آن مستلزم بازنگری شده است جهانی شدن با فراهم‌سازی دسترسی همگان و انبوه‌سازی آموزش عالی نه تنها جنبه‌های نخبه‌گرایی و طبقاتی بودن آموزش عالی را از بین برده بلکه موجب کاهش کنترل تمرکز فرهنگی-اجتماعی بر فرایندهای آموزشی شده است

اگر نیم‌نگاهی به اهداف مصوب آموزش عالی ایران داشته باشیم، خواهیم دید که در آن به توسعه و ارتقای علوم و معارف کشور، تربیت و تأمین نیروی انسانی متخصص موردنیاز، فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای توسعه تحقیقات، نوآوری، انتقال و جذب تکنولوژی، بهبود شاخص‌های کیفی آموزش عالی، انطباق برنامه‌های آموزشی و محتوای آموزش با نیازهای تخصصی جامعه و مقتضیات ناشی از توسعه علوم و معارف، توأم ساختن آموزش با پژوهش در کلیه سطوح آموزش عالی و تأمین نیازهای بنیادی پژوهش در کشور، ایجاد تعادل کشوری، منطقه‌ای و استانی در زمینه امکانات و فرصت‌های آموزشی، برقراری و گسترش ارتباط متقابل بین مؤسسات آموزش عالی و دیگر بخش‌ها در زمینه‌های علمی و فرهنگی و صنعتی اشاره شده است (هدایی، ۱۳۸۱)

زمینه‌های مذکور با عنایت به ملاحظات عصر جهانی شدن ما را بر آن خواهد داشت که هر چه سریع‌تر نسبت به ارزیابی اجزاء و ارکان نظام آموزش عالی کشور، متناسب با استانداردهای تعامل پویا در سطح بین‌الملل اقدام نمائیم

امروزه هیچ کشوری از آثار جهانی شدن بی‌نصیب نیست

مدرسان رابطه‌ی معناداری وجود ندارد (اسدی و مومنی مهمویی، ۱۳۹۵) حسین خنیفر و ناهید مسلمی نیز پژوهشی با عنوان «اولویت‌بندی شایستگی‌های موردنیاز مدیران گروه‌های برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به روش TOPSIS» انجام داده‌اند نتایج نشان می‌دهد که کار تیمی و مشارکت‌پذیری و تفکر تحلیلی به ترتیب از بیشترین و کمترین میزان اولویت برخوردار بوده‌اند (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۴)

چارچوب نظری تحقیق

جهانی شدن در ادبیات علمی جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است درباره ریشه و بنیاد جهانی شدن، تأثیر آن بر مؤسسات آموزش عالی، دانشجویان، نقش دولت در آموزش عالی، مشارکت و همکاری مؤسسات آموزش عالی با مؤسسات دیگر و نقش آموزش عالی بحث‌های فراوانی صورت گرفته است برخی از صاحب‌نظران تحولات جهانی شدن را برای آموزش عالی مثبت ارزیابی نموده درحالی‌که گروهی دیگر از محققان نگاهی انتقادی به این موضوع داشته‌اند جهانی شدن همه وجوه اجتماعی جامعه و از جمله آموزش عالی را متأثر خواهد ساخت و این حوزه نیز در درون خود با وجوه متعددی از تأثیرات جهانی شدن در ابعاد مختلف؛ اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و علمی مواجه خواهد بود از این رو لازم است مجموعه اجزاء و ارکان نظام آموزش عالی در راستای تعامل پویا با پدیده جهانی شدن وارد عمل شوند (Marber, 1998)

جهانی شدن در حوزه آموزش عالی، چگونگی مهارت‌یابی در محیط رقابتی جهانی، گرایش به خصوصی‌سازی در آموزش عالی، الگوها و راهبردهای سنتی برنامه‌ریزی آموزش عالی مبتنی بر اهداف محلی و اقتصاد ملی را متحول ساخته است با روند جهانی شدن روزبه‌روز مشکل هویت در زندگی اجتماعی تشدید شده، به نحوی که می‌توان عصر حاضر را عصر تزلزل ارزش‌ها نام نهاد این بحران در دانشجویان که هنوز عادات رفتاری و سبک زندگی خود را شکل نداده‌اند به نحو قابل توجهی مطرح است در این میان

شرط اساسی روند ارتقای کیفیت مستمر در نظام آموزشی است (Bowen, 2013) عبارت تدریس اثربخش در آموزش عالی یک مفهوم بحث برانگیز و دارای تعاریف متعددی است (Carnell, 2017) تدریس اثربخش، در یک تعریف گسترده، به معنای تدریسی گرایش‌مند و هدف‌مند بوده و بر دانشجویان و یادگیری آنها متمرکز است (Devlin, 2010) در ورای این تعریف، یک فرضیه اساسی وجود دارد که شامل دو جزء کاملاً پذیرفته شده در خصوص تدریس دانشگاهی است: اول اینکه تدریس نیاز به مجموعه‌ای از مهارت‌ها و اصول مشخص دارد که توسط تحقیقات صورت گرفته شناسایی شده‌اند (Liaghatdar & Shabani, 2003, et al 2013) دوم اینکه تدریس دانشگاهی اثربخش تمامی الزامات متن و بستری را که در آن قرار می‌گیرد، برطرف می‌کند (Wiers-Jenssen, Stensaker, Groggaard, 2016) تدریس اثربخش آموزش عالی با ارتقای فرصت‌های یادگیری اثربخش برای دانشجویان تعریف می‌شود (Gruber et al, 2018) از مهمترین عوامل آموزشی در دانشگاه‌ها، اعضای هیأت علمی و به تعبیری کادر آموزشی هستند اهمیت و نقش نیروی انسانی کارآمد و متخصص در امر آموزش بر کسی پوشیده نیست، چون تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز جامعه بدست آنها سپرده می‌شود به همین دلیل توجه به کم و کیف اعضای هیأت علمی و شناسایی مسائل مربوط به آنان دارای اهمیت ویژه‌ای است روش تدریس یکی از مسائل مهم مربوط به اعضای هیأت علمی است، چون به وسیله آنان انتخاب و بکار گرفته می‌شود، بنابراین آنان علاوه بر داشتن خصوصیات نظیر شخصیت برجسته، علاقه و ایمان به کار، باید از روش‌های اثربخشی آن آگاه باشند از طرفی تأمین اعضای هیأت علمی در آموزش عالی به اجرای برنامه‌های آموزشی وسیع نیاز دارد و همواره دانشگاه‌ها بخشی از احتیاجات سالانه خود را از طریق مدرسان مدعو برآورده می‌کنند این ویژگی‌ها بر مشکلات و دشواری‌های

جهانی‌شدن به تدریج موجب از بین رفتن تقسیمات جغرافیایی و اقتصادی ایجاد شده با جنسیت، نژاد، فرهنگ، مذهب، مناطق جغرافیایی می‌شود و سیمای جدیدی از زندگی تعریف می‌کند در این میان بسیاری از دست اندرکاران تعلیم و تربیت پذیرفته‌اند که مسائل مرتبط با جهانی‌شدن بر فعالیت‌های محلی آنها تأثیر گذار است (Carnoy and Rhoten, 2002: 1-9)

از نظر اقتصادی استدلال می‌شود که جهانی‌شدن آموزش عالی می‌تواند اقتصاد ملی کشورها را نجات دهد زیرا اولاً باعث افزایش سرعت توسعه علمی کشورها می‌شود، ثانیاً انبوهی از تجارب و پیوندهای اقتصادی به وجود می‌آورد و ثالثاً تجارت و صنعت علم به منزله یکی از منابع اقتصادی گسترش می‌یابد (یوستون ۱ و ادلشتاین ۲، ۱۹۹۳) توسعه آموزش عالی جهانی آنلاین با ویژگی‌هایی مثل پاسخ‌دهی خودکار یا کامپیوتری به دانشجویان، احتمالاً هزینه‌های عملیاتی مثل نیروی انسانی را کاهش خواهد داد اینترنت نیز با ابلیت‌های انتقال متن، صوت، فیلم و اطلاعات دیگر، چهره کلی آموزش عالی جهانی را بیش از پیش تغییر خواهد داد (کینگ ۳، ۲۲، ۲۰۰۴) با اینترنت زمان و مکان فشرده تر خواهند شد و از تجربیات یادگیری اقلیم زدایی می‌شود با این همه، هنوز مشکلات فناورانه و دسترسی نداشتن در بسیاری از نقاط جهان مانع گسترش جدی آموزش مجازی است (آکار، ۲۰۱۰)

رشد کمی نظام آموزش عالی در سال‌های اخیر زمینه ساز کم توجهی به مساله کیفیت و ارزیابی اثربخشی در دانشگاه‌ها شده است، به نحوی که فراگیر شدن و گسترش نظام آموزش عالی حساسیت ذینفعان را نسبت به کیفیت آن دوچندان کرده است (Ghanbari, Soltanzade; 2017) دانشگاه‌ها از طریق راهبردهای ارزیابی قادر به تأمین رضایت دانشجویان و کنشگران در سطح جامعه و دیگر نهادهای ذینفع می‌باشند بی تردید ارزشیابی اثربخشی تدریس اساتید از موثرترین راه‌ها برای تضمین کیفیت و

دانشگاهی اثربخش به چشم می‌خورد: اول اینکه این تدریس نیاز به مجموعه‌ای از مهارت‌ها و اصول مشخص دارد که توسط تحقیقات صورت گرفته شناسایی شده‌اند (Penny, 2003) و دوم اینکه تدریس دانشگاهی اثربخش تمامی الزامات متن و بستری را که در آن قرار می‌گیرد، برطرف می‌کند (Devlin, 2007) در ادبیات نظری موجود در خصوص تعداد ابعاد مهارت‌ها و اصول تدریس شایسته مقاطع آموزش عالی تنوع زیادی به چشم می‌خورد (Devlin, 2007) سه اندیشمند به نام‌های سیمپی، (باراک و هاتیوا، ۲۰۰۱) چهار بعد این نوع تدریس را پیشنهاد می‌دهند: علاقه، شفافیت، سازماندهی و جو مثبت کلاس درس البته لازم به ذکر است که پیچیدگی مهارت‌ها و اصول مورد نیاز برای هر کدام از سطوح تدریس دانشگاهی تنها با این چهار بعد پیشنهادی کاملا پوشش داده نمی‌شود به علاوه، تفاوت میان شفافیت و سازماندهی به راحتی قابل تشخیص نیست و به نظر می‌رسد که بین چهارمین بعد یعنی جو مثبت کلاس درس و سایر ابعاد پیشنهادی هم پوشانی دیده می‌شود (Devlin, 2007)

سؤالات تحقیق

مفهوم، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور کدام‌اند؟ وضعیت موجود و مطلوب شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور چگونه است؟ مدل کمی شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور کدام است؟

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر دارای دو مرحله است روش پژوهش در مرحله اول تحقیق کیفی است و از نوع تحلیل محتوا با نظام مقوله‌ای قیاسی است مای رینگ ۱ (۲۰۰۰) معتقد است در تحلیل کیفی محتوا به شیوه اعمال قیاسی طبقه‌بندی،

کیفی برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها می‌افزاید اثربخشی کلی تدریس هر مدرس دانشگاه، در پرتو تقابل میان معیارهای کلی شامل طراحی تدریس، اجرای آموزش، مدیریت کلاس درس، روابط انسانی، ارزشیابی و ویژگی‌های شخصییتی مطلوب، سنجیده و تعیین می‌شود (Bowen, 2013)

پدیده تدریس و مؤلفه‌های اثربخشی آن از جمله موضوعاتی است که از گذشته تا به امروز جزو دغدغه‌های اساسی پژوهشگران و نظریه پردازان تعلیم و تربیت در سرتاسر جهان بوده است مطالعه تدریس در دو سطح آموزش عمومی و آموزش عالی تأمل برانگیز است «تدریس اثربخش در آموزش عالی به طور گسترده‌ای معطوف به دانشجویان و یادگیری آنهاست برای رسیدن به این هدف به دو اصل اساسی توجه شده است اول اینکه تدریس نیازمند یک مجموعه از مهارت‌ها و رویه‌های خاص است که توسط پژوهش‌هایی شناسایی شده‌اند و دوم آن که تدریس باید بتواند به نیازهای بافت و زمینه خاص توجه داشته باشد» (Devlin & Samarawickrema, 2010)

تدریس اثربخش در آموزش عالی یک مفهوم بحث برانگیز است (SkelTon, 2004) که دارای تعاریف متعددی نیز می‌باشد تا کنون با بهره‌گیری از انواع دیدگاه‌ها، اقدامات فراوانی برای تشخیص ویژگیها و خصوصیات تدریس اثربخش صورت گرفته است که م شامل اقدامات کمی و هم کیفی بوده است برای مثال از نقطه نظرات انضباطی (Mc millan, 2007) گرفته تا دیدگاه‌ها و نقطه نظرات خود دانشجویان (Vulcano, 2007)، اما متأسفانه همچنان هیچ تعریف آکادمیک مشخص و پذیرفته شده‌ای در خصوص تدریس دانشگاهی اثربخش ارائه نشده است (Trigwell, 2001; Johnson Paulsen, 2002, 2000)

تدریس اثربخش، در یک تعریف گسترده‌تر، به معنای تدریسی است که گرایش‌مند و هدفمند بوده و بر دانش آموزان و یادگیری آنها متمرکز است در ورای این فرضیه اساسی، دو جزء کاملاً پذیرفته شده در خصوص تدریس

همچون مصاحبه و پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است پرسشنامه این تحقیق در مرحله اول در اختیار صاحب نظران و متخصصان مربوط به موضوع مورد ارزیابی قرار گرفته شده است؛ و نهایتاً با جرح و تعدیل‌های انجام شده و تایید روایی آن، پرسشنامه تنظیم شده است

یافته‌های تحقیق

سؤال اول: ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور کدام‌اند؟

پس از مطالعه منابع مکتوب و دیجیتالی در دسترس و با تجزیه تحلیل مبانی نظری پژوهش و بررسی دیدگاه‌های دانشمندان و صاحب‌نظران پیرامون مؤلفه‌ها و شاخص‌های شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور، جمله‌ها و پاراگراف‌های مرتبط با سؤال‌های تحقیق استخراج گردیدند و پس از کدگذاری و دسته‌بندی، مفاهیم و مقوله‌های اصلی استخراج گردید که نتایج آن در جدول ذیل آورده شده و در نهایت مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور در نه بعد اصلی شناسایی شدند

پژوهشگر با ارائه و مفروض گرفتن تعاریف مشخصی قبل از شروع به تحقیق، به مطالعه متون تعیین‌شده می‌پردازد و با مقایسه تعاریف از پیش تعیین‌شده و متن‌های مورد تحلیل به داوری درباره عدم وجود یا وجود مصادیق آن تعریف در متن‌های مورد نظر می‌پردازد (فراوانش، ۱۳۸۷) در این پژوهش ابتدا متون مرتبط باهدف اصلی پژوهش انتخاب شده اند در مرحله اول، متون مورد مطالعه قرار گرفته و پاراگراف‌های مرتبط با سولات تحقیق انتخاب گردیده در مرحله دوم کد مفاهیم مرتبط با موضوع هر پاراگراف استخراج شده و در مرحله سوم کد مفاهیم استخراج شده در دسته‌های هم مفهوم قرار گرفته شده و در مرحله چهارم برای دسته‌های هم مفهوم، نام و عنوان مناسب که بیانگر تم اصلی پژوهش است تبیین شده است در مرحله دوم بعد از تعیین مؤلفه و شاخص‌های اصلی تحقیق خود در بخش اول به روش تحلیل محتوا، پرسشنامه‌ای براساس مقیاس ۵ بخشی لیکرت (۱=خیلی کم، ۲=کم، ۳=متوسط، ۴=زیاد و ۵=خیلی زیاد) طراحی شده و با توزیع آزمایشی پرسشنامه و دریافت نظرات اساتید آگاه در زمینه جامعه‌شناسی و مدیریت، مؤلفه‌ها مورد جرح و تعدیل قرار گرفت و بعد از اصلاحات مورد نیاز و نهایی شدن، پرسشنامه در میان اعضای نمونه آماری توزیع شده است در این تحقیق، از روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی و ابزارهایی

جدول (۱) ابعاد و مؤلفه‌های مدل توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور

ردیف	ابعاد	مؤلفه
۱	شایستگی‌های دانش تخصصی	آگاهی از تعاریف آموزش عالی
۲		آگاهی از پیشینه آموزش عالی
۳		آگاهی از اثرات جهانی‌شدن در آموزش عالی
۴	شایستگی‌های تدریس	آشنایی با تدریس اثربخش
۵		آشنایی با انواع آموزش
۶		آشنایی با مدل‌های گوناگون از مراحل و فرایندهای آموزش
۷	شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای	آشنایی با اهداف آموزش عالی در ایران
۸		آشنایی با تغییرات ایجاد شده در رسالت و اهداف آموزش عالی بر اثر جهانی‌شدن
۹	شایستگی‌های مهارت‌های حرفه‌ای	آگاهی از مفهوم آموزش‌های مهارتی
۱۰		آگاهی از توسعه آموزش‌های مهارتی
۱۱		آگاهی از پیشینه و جایگاه آموزش‌های مهارتی در جهان
۱۲		آگاهی از پیشینه و جایگاه آموزش‌های مهارتی در ایران

آشنایی با خط مشی گذاری آموزش در ایران	شایستگی‌های نگرش حرفه‌ای	۱۳
آشنایی با نقش کیفیت خدمات در آموزش عالی		۱۴
آشنایی با پیامدهای جهانی شدن دانشگاه‌ها	شایستگی‌های اجتماعی	۱۵
آگاهی از چالش‌های پیش روی آموزش عالی در عصر جهانی شدن		۱۶
آشنایی با تغییرات در رهبری و اداره دانشگاه‌ها بر اثر جهانی شدن	شایستگی‌های فرهنگی	۱۷
آشنایی با تجربه اجرای آموزش مهارتی (آموزش نظری و عملی) در کشورهای مختلف		۱۸
آگاهی از روند تحولات آموزش عالی در ایران	شایستگی‌های دانش سازمانی	۱۹
آگاهی از روش‌های برخورد با چالش‌های جهانی شدن در آموزش عالی		۲۰
آشنایی با نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی	شایستگی‌های ارتباطی	۲۱
آشنایی با نقش آموزش مجازی در نظام آموزش عالی		۲۲

پرسشنامه مثبت بوده و آزمون Z حداقل در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\alpha = 0.05$) معنی دار باشد، در این صورت می‌توان نتیجه گرفت که وضعیت موجود شاخص‌های مورد بحث مثبت است و یا به عبارتی اندازه وضع موجود موضوع مورد بررسی در حد مطلوبی است اما چنانچه میانگین محاسبه شده کمتر از حد متوسط باشد حاکی از منفی بودن وضعیت است و یا به عبارتی پاسخ دهندگان میزان وضعیت موجود شاخص‌های مورد بحث کم می‌دانند رد فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد نیز به معنی آن است که اندازه وضعیت موجود شاخص‌های مورد بحث از لحاظ آماری معنی دار است

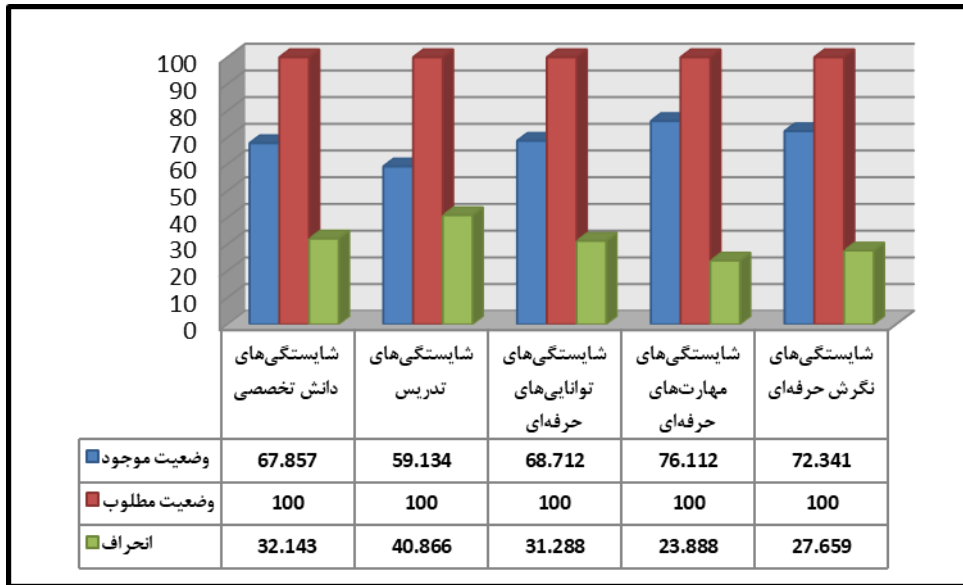
سؤال دوم: ۲ وضعیت موجود و مطلوب شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور چگونه است؟

اندازه‌گیری وضع موجود شاخص‌ها و ابعاد ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی جهت سنجش وضعیت موجود مؤلفه‌ها از آزمون t استفاده شده است که خروجی نرم‌افزار SPSS در جداول مربوطه منعکس شده است به طور کلی جهت مقایسه میانگین نمره پاسخ دهندگان در هر متغیر با حد متوسط پرسشنامه می‌توان از آزمون آماری t یا Z استفاده کرد در صورتی که تفاوت بین میانگین محاسبه شده و حد متوسط

الف - بُعد شایستگی وظیفه‌ای

جدول (۲) بررسی وضع موجود بُعد شایستگی وظیفه‌ای

فاصله اطمینان ۹۵٪		درصد معنی‌داری	اندازه t	انحراف استاندارد از میانگین	میانگین	مقایسه مقدار متوسط ۵۰
حد بالا	حد پایین					
۲۰/۲۶	۱۵/۴۵	۰/۰۰۰	۱۴/۶۶۵	۱/۲۱۷	۶۷/۸۵۷	شایستگی‌های دانش تخصصی
۱۱/۸۷	۶/۳۸	۰/۰۰۰	۶/۵۶۷	۱/۳۹	۵۹/۱۳۴	شایستگی‌های تدریس
۱۹/۹۲	۱۷/۴۹	۰/۰۰۰	۳۰/۴۴۸	۰/۶۱۴	۶۸/۷۱۲	شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای
۲۸/۰۹	۲۴/۱۳	۰/۰۰۰	۲۶/۰۰۲	۱/۰۰۱	۷۶/۱۱۲	شایستگی‌های مهارت‌های حرفه‌ای
۲۲/۷۴	۲۱/۹۳	۰/۰۰۰	۱۰۹/۱۴۵	۰/۲۰۴	۷۲/۳۴۱	شایستگی‌های نگرش حرفه‌ای

نمودار (۱) بُعد شایستگی وظیفه ای

شایستگی‌های تدریس، شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای از حالت مطلوب فاصله دارند و از قابلیت بهبود بالایی برخوردار می‌باشد

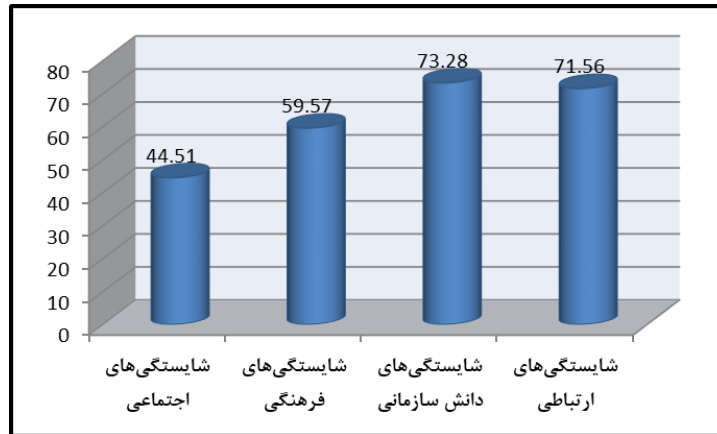
میانگین نمره های بدست آمده برای متغیر های شایستگی‌های مهارت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های نگرش حرفه‌ای بیشتر از حد متوسط می‌باشد پاسخ دهندگان با وضعیت موجود مولفه های شایستگی‌های مهارت‌های حرفه‌ای و شایستگی‌های نگرش حرفه‌ای در سوالات مذکور رضایت دارند

با توجه به جدول (۲)، میانگین نمره های بدست آمده برای متغیر های شایستگی‌های دانش تخصصی، شایستگی‌های تدریس، شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای در حد متوسط می‌باشد با توجه به اینکه مقدار میانگین ها از حد مطلوب فاصله زیادی دارند می توان گفت پاسخ دهندگان با وضعیت موجود مولفه های بعد شایستگی‌های دانش تخصصی، شایستگی‌های تدریس، شایستگی‌های توانایی‌های حرفه‌ای در سوالات مذکور رضایت ندارند طبق نمودار (۱) متغیرهای شایستگی‌های دانش تخصصی،

ب- بُعد شایستگی فرا وظیفه‌ای

جدول (۳) بررسی وضع موجود بُعد شایستگی فرا وظیفه‌ای

فاصله اطمینان ۹۵٪	درصد معنی داری	اندازه t	انحراف استاندارد از میانگین	میانگین	مقایسه مقدار متوسط ۵۰	حد بالا	حد پایین
						حد بالا	حد پایین
					شایستگی‌های اجتماعی	۳/۹۵	-۷/۰۰۷
					شایستگی‌های فرهنگی	۱۰/۹۶	۸/۱۸
					شایستگی‌های دانش سازمانی	۲۳/۶۳	۲۲/۹۳
					شایستگی‌های ارتباطی	۲۲/۲۸	۲۰/۸۵

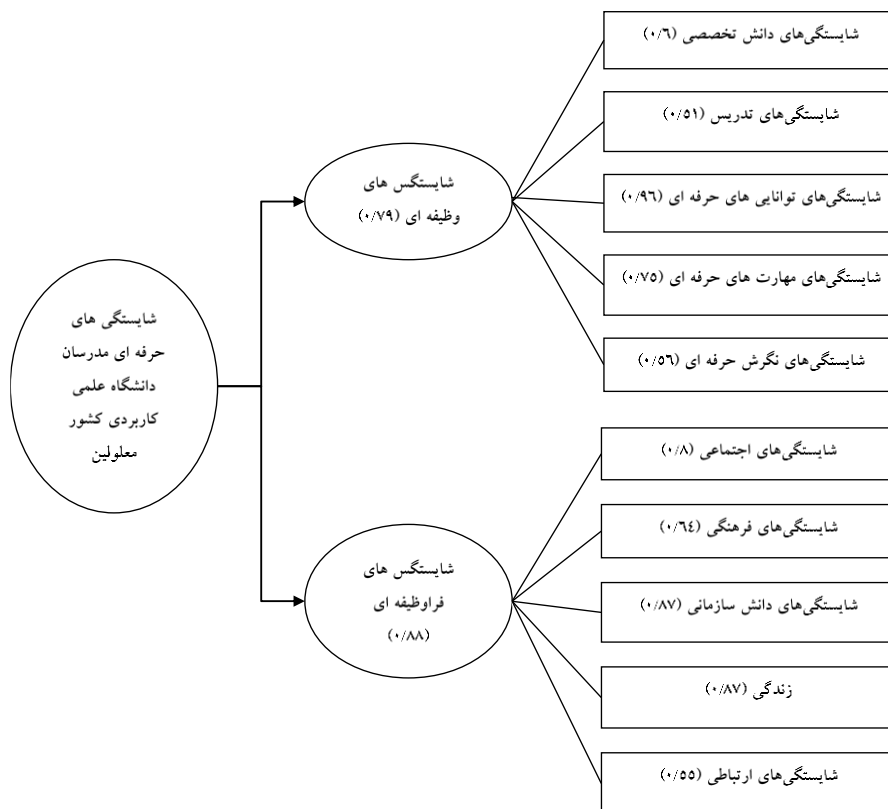

نمودار (۲) بُعد شایستگی فراوظیفه ای

بالایی برخوردار می‌باشد میانگین نمره های بدست آمده برای متغیر های شایستگی‌های دانش سازمانی و شایستگی‌های ارتباطی بیشتر از حد متوسط می‌باشد پاسخ دهندگان با وضعیت موجود مولفه های شایستگی‌های دانش سازمانی و شایستگی‌های ارتباطی در سوالات مذکور رضایت دارند

با توجه به جدول (۳)، میانگین نمره های بدست آمده برای متغیر های شایستگی‌های اجتماعی، شایستگی‌های فرهنگی در حد متوسط می‌باشد با توجه به اینکه مقدار میانگین ها از حد مطلوب فاصله زیادی دارند می توان گفت پاسخ دهندگان با وضعیت موجود مولفه های بعد شایستگی‌های اجتماعی، شایستگی‌های فرهنگی در سوالات مذکور رضایت ندارند طبق نمودار (۲) متغیرهای شایستگی‌های دانش تخصصی، شایستگی‌های اجتماعی، شایستگی‌های فرهنگی از حالت مطلوب فاصله دارند و از قابلیت بهبود

سؤال سوم: مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدرسان دانشگاه علمی کاربردی کشور کدام است؟

نتیجه‌گیری

دهنده‌ی تأثیر مثبت این متغیر بر دستاوردهای دانشگاهی است (میر فخر الدینی، ۱۳۸۸) در جوامع امروزی مشکل بیکاری، معضلی بزرگ است و در کشور عزیز ما ایران اسلامی نیز بحث اشتغال همواره از مسائل مبتلا به دولتمردان بوده و هست یکی از سیاست‌ها و برنامه‌های کلان دولت توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به معنای اعم آن می‌باشد با توجه به کارکرد و ماهیت، این نوع آموزش‌ها می‌تواند در کنار سایر عوامل تولید، منجر به اشتغال بیکاران - خصوصاً جوانان - گردد لکن رویکرد و نحوه ارائه این آموزش‌ها چگونه باید باشد تا بتواند هدف فوق را مهیا سازد؟ یعنی نیروی کار مورد نیاز کارفرمایان بنگاه‌های اقتصادی و یا صاحبان صنایع و صنوف را براساس تقاضای آنان تربیت و عرضه نمایند به طوری که کارفرمایان از جذب و نگهداشت این نیروها در تولید، نهایت رضایت را داشته باشند و همانا اشتغال مولد و پایدار ایجاد گردد پس لازم است در مراحل مختلف از فرایند مهارت و حرفه‌آموزی شامل، پژوهش، نیازسنجی و برنامه‌ریزی درسی، برنامه‌ریزی آموزشی، اجرای آموزش، ارزشیابی آموزش و ارزیابی خروجی سیستم آموزشی نگاه و رویکرد خاصی مورد توجه قرار گیرد که مهارت آموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان خروجی سیستم مهارت آموزی، حائز شرایط مشخصی از نظر دانش، مهارت، نگرش و قابلیت‌ها و ویژگی‌های باشند که بتوانند شرایط اشتغال را احراز کرده و ضمن اشتغال، استانداردها و معیارهای عملکردی شغل مورد تصدی خود را به نحو احسن و اثربخش انجام دهند و نسبت به سایر هم‌سطحان خود عملکردی برتر و بالاتر داشته باشند احراز این شرایط در واقع تحقق مهارت آموختگان شایسته است و باید برای دستیابی به این مهم در تمامی مراحل از فرایند حرفه‌آموزی رویکرد شایسته محوری را پیاده کرد مثلاً باید استانداردهای آموزشی و مهارتی شایسته محور باشد، همین طور اجرا و برگزاری آزمون‌های نظری و عملی شایسته محور باشد

امروزه در تمام دانشگاه‌های جهان به کیفیت تدریس و یادگیری توجه زیادی می‌شود (Devlin, 2007) همچنین تضمین تدریس اثربخش و نشان دادن آن اثربخشی نیز در دانشگاه‌ها اهمیت زیادی دارد (Samarawickrema, 2010 & Devlin). گرچه اصطلاح تدریس در متون علوم تربیتی مفهومی آشنا به نظر می‌رسد، ولی بیشتر مدرسان و مجریان برنامه‌های درسی بندرت با معنی و ماهیت درست آن آشنایی دارند برداشت‌های مختلف مدرسان از مفهوم تدریس می‌تواند در نگرش آنان نسبت به یادگیرندگان و نحوه کار کردن با آنها تأثیر مثبت یا منفی بر جای گذارد (Shabani, 2011) از سوی دیگر، آموزش عالی برای برخورداری از کیفیت بهتر، ساختارهای کارآمدتر و قابلیت‌های بیشتر برای گسترش یادگیری، ترویج دانش، توسعه پژوهش، تولید علم و ارتباط مؤثر با جامعه برای بهسازی مداوم فرایند آموزش دانشگاهی، توانمند سازی نیروی انسانی و خودنوسازی، نیازمند استفاده از قابلیت‌های شایستگی تدریس ادراک شده اعضای هیأت علمی است با توجه به تحقیقات صورت گرفته، اعضای هیأت علمی با شایستگی تدریس مطلوب، مسئول پاسخگویی به میزان دستاوردهای تحصیلی فراگیران هستند و بستر مناسب برای پیشرفت فراگیران در جهت تحقق اهداف مهم آموزشی و توانمندسازی آنان را فراهم می‌آورند (ویلیامز، ۲۰۰۷؛ کوستر و دنگرینک، ۱، ۲۰۰۸)؛ یادگیری مادام‌العمر بهترین پیش‌بینی کننده‌ی دستاوردهای تحصیلی دانشجویان است (رابینز ۲ و همکاران، ۲۰۰۴)؛ درگیر بودن فعال فراگیر در حین تدریس و تعاملات بین دانشجو - اعضای هیأت علمی موجب رشد و بهسازی فردی دانشجویان می‌گردد و بر دستاوردهای ذهنی، تحصیلی و فردی آنان تأثیر بسزایی دارد (هو و کووه، ۳، ۲۰۰۲؛ فیلکینز و دوپل، ۴، ۲۰۰۲؛ شرودر و کووه، ۵، ۲۰۰۳؛ کزار و کنزی، ۶، ۲۰۰۶)؛ کیفیت تلاش دانشجویان و بازخورد به آنان به رشد فردی و کسب دستاوردهای دانشگاهی آنان کمک می‌کند و این نتایج، نشان

۴ Filkins & Doyle

۵ Schroeder & Kuh

۶ Kezar & Kinzie

۱ Koster & Dengerink

۲ Robbins

۳ Hu & Kuh

منابع

com/Paper-THCD05-THCD05_040.html
 محمدی، داوود، (۱۳۸۸)، تبیین و تحلیل مؤلفه‌های نظام یادگیری الکترونیکی در آموزش‌های علمی کاربردی کشاورزی ایران، رساله دکتری رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، تهران
 مرزبان، احسان میررستم اسداله زاده، ۱۳۹۷، طراحی مدل شایستگی‌های حرفه‌ای مدیران در سازمان امور مالیاتی کشور، دوازدهمین همایش سیاست‌های مالی و مالیاتی ایران، تهران، دانشگاه شهید بهشتی - دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی، https://www.civilica.com/Paper-CTFP12-CTFP12_073.html
 مهر عزیززاده، یداله، (۱۳۸۳)، "جهانی سازی و نظام های آموزشی با تاکید بر کشور ایران"، اهواز، نشر رسش
 میر فخرالدینی، سیدحیدر اولیا، محمدصالح؛ جمالی، رضا، (۱۳۸۸)، مهندسی مجدد مدیریت کیفیت در موسسات آموزش عالی (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه یزد) فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، پاییز ۱۳۸۸، شماره نهم: ۳۲-۵۵

Akar, H , (2010), "Globalization and its Challenges for Developing Countries: the Case of Turkish higher education", in: Asia Pacific Education Review, Education Research Institute,

Barbara Fresko, Lena Rubinstein Reich, Tina Eriksson Sjö, Carina Sild Lönroth 2013 Developing narratives as a pedagogical approach to fostering professional interpersonal competences Studies in Educational Evaluation Volume 39, Issue 4, December 2013, Pages 232-239

Bowen, B D (2013) Measuring teacher effectiveness when comparing alternatively and traditionally Licensed high school technology education teachers in

Carnell, E (2017) Conceptions of effective teaching in higher education: extending the boundaries Teaching in Higher Education; 12, 25-40

Carnoy, M & Rhoten, D (2002) "What does globalization mean for education change? A comparative approach" Comparative Education, 46(1), 1-9

Chen, chi-der (2000), constructivism in general Education, Ph D Thesis, University of Illinois, 2001

Devlin, M (2007c, May) The scholarship of teaching

اسدی، تقی مومنی مهمویی، حسین ۱۳۹۵، نقش شایستگی‌های حرفه‌ای و کیفیت تدریس مدرسان در انطباق برنامه‌ی درسی قصدشده بر اجراشده‌ی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای خراسان شمالی، دوفصلنامه کارافن ۱۳ (۴۰)، [https://www.civilica.com/Paper-JR_KARFN-](https://www.civilica.com/Paper-JR_KARFN-JR_KARFN-13-40_006.html)

JR_KARFN-13-40_006.html

اشنايدر، ب و، ا، گینگ (۱۳۷۴) «نخستین انقلاب جهانی»، ترجمه شهین دخت خوارزمی، تهران، نشر احیاء

بهرامی، محمدحسین عباس میرشجاعیان و علیرضا حیدرزادگان، ۱۳۹۷، مقایسه شایستگی و صلاحیت

حرفه‌ای نو معلمان دانشگاه فرهنگیان و طرح اصلاح در دوره ابتدایی، پنجمین همایش ملی روان شناسی مدرسه،

تهران، انجمن روانشناسی تربیتی ایران، https://www.civilica.com/Paper-IEPACONF05-IEPACONF05_064.html

عطارنیا، احمد؛ (۱۳۹۳) بررسی وضعیت تدوین خط مشی در نظام غیررسمی آموزش مهارتی ایران؛ مجله مدیریت

فرهنگ سازمانی، دوره ۱۲، شماره ۲؛ تابستان

بیات، یحیی مریم بیات و زهرا سرابی، ۱۳۹۷، صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ی معلمی، چهارمین کنفرانس ملی

توانمند سازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات مدیریت، تهران، مرکز توانمندسازی مهارتهای فرهنگی و

اجتماعی جامعه، https://www.civilica.com/Paper-SPCONF04-SPCONF04_261.html

خنیفر، حسین ناهید مسلمی، ۱۳۹۴، اولویت بندی شایستگی‌های مورد نیاز مدیران گروه‌های برنامه ریزی

درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به روش TOPSIS، کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد

و حسابداری، استانبول، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ایلیا، [https://www.civilica.com/Paper-MRMEA01-](https://www.civilica.com/Paper-MRMEA01-MRMEA01_569.html)

MRMEA01_569.html

محمدیان شمیم مجید و مهدی فلاح، ۱۳۹۶، طراحی مدل شایستگی مدیران و کارشناسان آموزش (مطالعه موردی

یکی از ارگان‌های دولتی تهران)، پنجمین کنفرانس ملی آموزش و توسعه سرمایه انسانی، تهران، انجمن علمی

آموزش و توسعه منابع انسانی، <https://www.civilica.com/>

- Preethi Subramaniam, Sally-Anne Eaton, Jessica Cranfield, Jane Mulcahy, Patrick McLaughlin, Tracy Morrison, Brett Vaughan, 2014 Osteopathic graduates perceptions of stress and competence – a longitudinal study *International Journal of Osteopathic*
- Schott, T (1997) *The Globalization of Science*, The Perseus Books Group publishing
- Shabani hasan (1392) *Educational skills* Tehran: Samt (persian)
- Skelton, A (2004) *Understanding 'teaching excellence' in higher education: A critical evaluation of the National Teaching Fellowships Scheme* *Studies in Higher Education*, 29(4): 451–468
- Trigwell, K (2001) *Judging university teaching* *International Journal for Academic Development*, 6(1): 65–73
- Vulcano, B A (2007) *Extending the generality of the qualities and behaviours constituting effective teaching* *Teaching of Psychology*, 34(2): 114–117
- Wiers-Jenssen, J , Stensaker, B & Groggaard, J B (2016) *Student satisfaction: Towards an empirical deconstruction of the concept Quality in Higher Education*, 8 (2), 183-95
- in Australian higher education: A national imperative Keynote address at the Vice-Chancellors Colloquium, The University of the Sunshine Coast, Queensland, Australia
- Duisberg, Carl, (2001) *Malaysia Polytechnic System Development Long Term Master Plan 2001-2010* Rep 6, Vol 1
- Garner, Steve, (2005) *"Is Sketching Relevant in Virtual Design Studios?"* <http://www.arch.usyd.edu.au/kcdc/journal/vol3/dcnnet/garner>
- Ghanbari, S , Soltanzade, V (1397) *Improving the Quality of Teaching in the Light of the Evaluation of Professors: Reflectively on Students' Perspective*, *Journal of Research in Teaching* Vol 6, No 2, pp 15-31
- Marber,p (1998) *"From third world to world class: The future of emerging markets in the global economy"* Perseus book
- McMillan, W J (2007) *'Then you get a teacher': Guidelines for excellence in teaching* *Medical Teacher: International Journal of Medical Education*, 29(8): 209–218
- Penny, A R (2003) *Changing the agenda for research into students' views about university teaching: Four shortcomings of SRT research* *Teaching in Higher Education*, 8(3): 399–411